कामेशग्राव्णि सङ्गता। कामेश्वरशिलासक्ता कामाख्या-संज्ञिता सदा। पूर्व्वभागेण संसक्ता योनेस्तु परभागतः। कामकामाख्ययोर्म्मध्ये कालरात्रिर्व्यवस्थिता। पीठे दीर्घेश्वरी नाम्ना सीमाभागे प्रचण्डिका। कामाख्या-प्रस्तरप्रान्ते कुष्माण्डी नाम योगिनी। पीठे कोटीश्वरी नाम्ना योनिरूपेण संस्थिता। यच्चाघोराह्वयं शीर्षं तत् कामायास्तु दक्षिणे। पीठे भैरवनामा तु गीयते परमर्षिभिः। चामुण्डाभैरवी नाम्ना भैरवासन्नसं-स्थिता। नायिका कामदा भक्ते, चण्डमुण्डविनाशिनी। कामाभैरवयोर्म्मध्ये स्वयं देवी सुरापगा। हिताय सर्व्व-जगतां देव्यास्तु प्रीतये स्थिता। सद्योजाताह्वयं शीर्षं पीठे त्वाम्रातकेश्वरम्। भैरवाख्ये गह्वरे तु स्थितं देव-र्षिसेवितम्। विद्धि तत्रैव दुर्गाख्यां नायिकां योगरूपि-णीम्। सिद्धकामेश्वरीं नाम्ना ख्यातां देवेषु नित्यशः। अजीर्णपत्रः सुच्छायो वृक्षस्तत्र तु संस्थितः। आम्रा-तकः कल्पवृक्षः कल्पवल्लीसमन्वितः। पीठे तु सिद्धगङ्गाख्या स्वयं गङ्गा समुत्थिता। आम्रातकस्य निकटे मम प्रीति-विवृद्धये। पुष्कराख्यन्तु तत् क्षेत्रं पीठे त्वाम्रातका-ह्वयम्। ऐशान्यां तत्पुरुषाख्यं मम शीर्षं व्यवस्थितम्। भुवनेश्वरनाम्ना तु पीठे ख्यातञ्च भैरव!। गह्वरं भुव-नेशस्य भुवनानन्दसंज्ञकम्। तस्यासन्ने तु सुरभिः शिलारूपेण संस्थिता। कामधेनुरिति ख्याता पीठे कामप्रदायिनी। योऽसौ सरभमूर्त्तिस्तु मध्यखण्डप्रच-ण्डकः। चण्डभैरवनामाऽभूत् कोटिलिङ्गाह्वयस्तु सः। मूर्त्तिभिः पञ्चभिः पञ्चभागेषु सममास्थितः। अहं पश्चा-दतिप्रीत्या भैरवाख्यः स्थितोऽधरे। महागौरी तु या देवी योगिनी सिद्धरूपिणी। सा ब्रह्मपर्वते चास्ते शिलारूपेण चोर्द्धतः। अतीवरूपसम्पन्ना नाम्ना सा त्वपराजिता। कामधेनोरदूरस्था पूर्व्वभागे महेश्वरी। श्रीकामाख्या योनिरूपा चण्डिका सा तु योगिनी। आग्नेय्यां विद्धि तां संस्थां सर्व्वकामप्रदां शुभाम्। योगिनी चण्डघण्टाख्या पीठेऽभूत् विन्ध्यवासिनी। योगिनी स्कन्दमाता तत्पीठेऽभूद्वनवासिनी। कात्या-यनीपीठनाम्ना पाददुर्गेति गद्यते। नैर्ऋत्यां नीलशैलस्य प्रान्ते सा संस्थिता शिवा। योऽसौ नन्दी मम तनुः स तु पाषाणरूपधृक्। संस्थितः पश्चिमद्वारि हनूमान् पाठनामतः"।

क्षेत्रपरत्वमप्युक्तं देवीगीतायाम् यथा "श्रीमत् त्रिपुरभै-रव्याः कामाख्या योनिमण्डलम्। भूमण्डले क्षेत्ररत्नं महा-मायाधिवासितम्। नातःपरतरं स्थानं क्वचिदस्ति धरा-तले। प्रतिमासं भवेद्देवी यत्र साक्षाद्रजस्वला। तत्रत्याः देवताः सर्व्वाः पर्व्वतात्मकतां गताः। पर्व्वतेषु वसन्त्येव महत्यो देवता अपि। तत्रत्या पृथिवी सर्व्वा देवीरूपा स्मृता बुधैः। नातःपरतरं स्थानं कामाख्यायोनि-मण्डलात्"।

कामाग्निसन्दीपन न० भैषज्यरत्नावलीदर्शिते मोदकभेदे "कर्षोरसोगन्धकमभ्रकञ्च द्विक्षारचित्रे लवणानि पञ्च। शठीयमानीद्वयकीटहारितालीशपत्राण्यपरं द्विकर्षम्। जीरं चतुर्जातलवङ्गजातिफलञ्च कर्षत्रयमेवमन्यत्। स-वृद्धदारं कटुकत्रयञ्च तथा चतुष्कर्षमितं निबोध। धन्या-कयष्टीमधुकं कशेरु, कर्षाः पृथक् पञ्च वरी विदारी। वीरेभकाणेभबलात्मगुप्तावीजं तथा गोक्षुरवीजयुक्तम्। सवीजपत्रेन्द्ररजःसमानं समा सिता क्षौद्रघृतञ्च तुल्यम्। कर्षैकमिन्दोरथ मोदकं तत् कामाग्निसन्दीपनमेतदुक्तम्"। तद्गुणाश्च कामस्याग्नेश्च दीपकतादयस्तत्रोक्ता द्रष्टव्याः।

कामाङ्कुश पु० कामे कामोद्दीपने अङ्कुशइव। १ नखे त्रिका०, तस्याघातेन कामोद्दीपनात् तस्य तथात्वम्। कामस्य च तिथिभेदे स्थानविशेषे नखाघातेन यथोद्दीपनं भवति तथा स्मरदीपिकायामुक्तं तच्च वाक्यं कामशब्दे दर्शितम्। २ पुंसोलिङ्गे जटाधरः। कामस्याङ्कुशइव। ३ काम-प्रतिरोधके च। [वृक्षे जटाधरः।

कामाङ्ग पु० कामं कामोद्दीपनम् अङ्गं मुकुलमस्य। आम्र-

कामात्मज पु० ६त०। अनिरुद्धे।

कामात्मन् पु० कामप्रधानः रागप्रधान आत्मा मनोयस्य। रागप्रधानचित्ते। "कामात्मता न प्रशस्ता न चैवेहास्त्य-कामता" मनुः। कामः तदायत्तः आत्मा स्वरूपं यस्य। २ कामायत्तस्वरूपे कामप्रसक्ते ३काममये च। "कामा-त्मानं तदात्मानं न शशाक नियच्छितुम्" भा० आ० १८४ श्लो०। कामात्मानं काममयमात्मानमन्तःकरणम् नियच्छितुमित्यार्षः नियन्तुमित्यर्थे।

कामाधिष्ठान न० ६त०। इन्द्रियमनोबुद्धिषु "इन्द्रियाणि मनोबुद्धिरस्याधिष्ठानमुच्यते" गीतायामिन्द्रियादीनां अस्य—कामस्याधिष्ठानत्वोक्तेस्तेषां तथात्वम्।

कामानशन न० काममनशनम्। यथेष्टभोजनरहिते तपो-भेदे। रागद्वेषादिरहितैरिन्द्रियैः विषयसेवनेऽपि यथेष्टा-नशनं भवत्येवेति बोध्यम्।